

Vore Børn.

Artighed og Uartighed.

Af Mag. art. *Georg Christensen.*

Det er ikke let i Korthed at bestemme Grænsen mellem artigt og uartigt. Der gør sig baade en Stands- og en Temperamentsforskel gældende. I al Almindelighed kan man dog vel sige, at det artige Barn er det, der gør, hvad det skal — eller navnlig undlader at gøre, hvad det ikke maa. Det uartige Barn gør derimod, hvad der er forbudt. Ikke enhver Overtrædelse af et Forbud er imidlertid en Uartighed. Den, der stjæler eller slaar ihjel, vil man ikke kalde uartig. De Love, den artige overholder, er saaledes ikke i streng Forstand moralske, men nærmest selskabelige. De værner ikke om Gudhed, Sandhed, Mod el. lign. De søger snarere at fæstne en vis passende Optræden, pæne Manerer og Høflighed. Derfor er Begreberne om artigt og uartigt saa forskellige, fordi Artigheden er Resultat af en Tilpasning til og Indordning i det sociale Lag, Barnet eller Forældrene tilhører.

Denne Tilpasning volder nu altid større eller mindre Vanskelighed. Det ubundne vægrer sig ved at blive bundet, det formløse ved at antage Form. Lettest gaar det i de Hjem, hvis Stil og hele Tone er fast og sikker, saa Barnets hele ydre Liv ligesom omsluttes af Rammer, der er til Stede første Gang, de behøves. Vanskeligere bliver det i de — ikke faa — Hjem, hvor det er Luner, der regerer, eller Forældrenes Magelighed, Egoisme og Forfængelighed. Det tilfældige i Fordringerne her vil gøre dem dobbelt utaalelige og urimelige, mens de skal staa som noget selvfølgeligt, noget der ikke bliver Genstand for Kritik. Men saa maa man heller ikke forbyde mere end nødvendigt. Man skaber selv Uartighed ved at forbyde smaat og stort imellem hinanden, meget som er ganske ligegyldigt, meget som er altsom naturligt for Børn (som at gøre Støj), og man tager megen Glæde fra sine Børn derved, den Glæde over Barndommen, der kan være som en Kapital, man har at tage til hele Livet.

Selvfølgelig gør man ikke Børn noget Gode ved at godkende alt, hvad de finder naturligt. Men man skal vide at vurdere det for, hvad det er. Selv om Forældrenes Fordringer til Barnet er fuldt berettigede, skal man huske paa, at det gælder at skabe en Form — noget der kræver Tid og Taalmod — ikke

at presse Barnets Sind ind i en færdig Form. Det lader sig ganske vist gøre. Men en moralsk Vurdering efter Tilpasningsevnenes Størrelse bliver meget let falsk. Der er „artige“ Børn, der er som Voksne i Miniaturudgave. De gør aldrig andet end, hvad de skal og maa, og er en Fryd for Lærere og Lærerinder og alle Slægtninge. Alligevel, Artigheden sidder paa dem som en Spændetrøje, der har kvalt al Selvstændighed, Vilje og Evne til at give sig hen. Det er ikke de ringeste, ofte just de dygtigste og ærligste, hvis medfødte Natur er saa stærk, at den Gang paa Gang gør Oprør mod alle Baand. Saadanne blodvarme Gemytter skal have Lov at gøre Larm paa Jorden. Deres Tankers Frodighed og Springskhed, deres Videlyst, deres Opfinder- og Opdagertrang, deres friske Vilje og Overflod af Kraft skal have Luft, og det kan ikke altid ske med pæne Manerer, rene og hele Klæder og Hensyn til højre og venstre.

Man vil indvende, at Børn dog skal lære at beherske sig. Ganske vist. Men den Selvbeherskelse, der kun bruges til at holde nede og kue, er mindre værd end den, der øver de positive Kræfter og kommer som en naturlig Fordring til Barnet, at det f. Eks. ikke maa give efter for ethvert Lune, at det skal gøre færdig, hvad det begynder paa, passe, hvad det har paataget sig o. l.

Skyldes „Uartigheden“ Friskhed og Frodighed og Kraft, bør man næppe nægte den sin Sympati, om end det kan være klogt ikke at vise den for stærkt. Det gælder blot overalt at vurdere rigtigt. Saaledes ogsaa ved den Uartighed, der skyldes Nervøsitet og Sygelighed, og som ytrer sig som Uro, Pirrelighed og Vrantenhed. Tanken, der ikke kan finde Hvile og Optagethed i nogen Beskæftigelse, gaar af sig selv let paa vilde Veje. Anmærkningerne i Skolen virker forstærkende paa Hjemmets egen Utilfredshed, og Barnets Følelse af ikke at blive rigtig forstaaet forhærder det i dets Unoder. At en hygiejnisk og sjælelig Behandling var bedre end evige Skænd og Smaatjat, behøver ikke at siges. Uden legemlig Sundhed kan man ikke vente nogen aandelig Ligevægt.

Endelig er der Hjem, der høster som de har saaet. Hjem som er uden moralsk Fasthed, kæler for Børnenes Unoder og vurderer moralsk Slaphed og Sløjhed og spirende slette Tilbøjeligheder som noget morsomt og interessant, højest som lidt Uartighed, der kan skændes og tjattes væk. Det kan dog næppe regnes til Uartighed, naar det ikke kan afhjælpes ved